

تبرک و جایگاه آن از دیدگاه فریقین

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: عبدالله اورعی مومنی

استاد راهنما: حجت الاسلام دکتر رسول رضوی

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: حجت الاسلام دکتر حمید کریمی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

تاریخ دفاع:

واحد:

کلمات کلیدی: تبرک، فریقین، عبدالوهاب، ابن تیمیه، وهابیت، سلفیه

نکته اول: معنای تبرک در اصطلاح، طلب و درخواست برکت و زیادی از خداوند، از طریق حقیقت ها، شخصیت ها و چیزهایی است که خداوند برای آنها امتیاز و مقام خاص قرار داده، مانند بوسیدن یا لمس کردن دست پیامبر، قبر و منبر آن حضرت، در و دیوار مسجد الحرام یا مسجد النبی... نکته دوم: دیدگاه علما و دانشمندان اسلامی را به سه گروه تقسیم گروه تقسیم کردیم: 1. دیدگاه دانشمندان شیعه 2. دیدگاه دانشمندان اهل سنت 3. دیدگاه دانشمندان سلفیه و وهابیون بیان داشتیم که علمای شیعه بر جاز و پسندیده بودن تبرک قائلند و احدی از آنها تبرک جستن را منع نکرده است. در مقام بیان دیدگاه دانشمندان اهل سنت نیز اقوال بسیاری را بر جاز بودن تبرک به قبر و سایر متعلقات پیامبر اکرم بیان کردیم، گرچه بعضی قائل به کراهت مسح قبر پیامبر و بوسیدن شده بودند، که جهت آن را خلاف ادب بودن نزدیک شدن به قبر پیامبر دانسته بودند. در این میان جمعی که پیرو تفکرات محمد بن عبدالوهاب و ابن تیمیه اند، به مخالفت پرداخته اند. آنها بین تبرک جستن در زمان حیات رسول الله و تبرک جستن پس از رحلت، فرق گذاشته، تبرک جستن پس از رحلت حضرت را منع کرده و غیر جاز شمرده، آن را شرک، بدعت و غلو دانسته اند. نکته سوم: در مقام رد دیدگاه سلفیه و وهابیون، بیان ادله جواز تبرک و جایگاه تبرک جستن بین مسلمانان (شیعه و اهل سنت) به مباحث ذیل پرداختیم: 1. بیان جایگاه تبرک در ادیان پیشین و امت های قبلی و جواز آن به استناد آیات قرآن. 2. جایگاه تبرک در زمان حیات پیامبر صل الله علیه و آله نه تنها صحابه از وجود و جسم مبارک رسول خدا تبرک می جستند، بلکه خود حضرت به تبرک جستن به جسم و متعلقات شان امر فرمود. 3. بیان جایگاه تبرک پس از رحلت پیامبر بین مسلمانان (اعم از صحابه و تابعین) که آنها به متعلقات باقی مانده حضرت (مو، لباس، کفش، ظروف، منبر و...) تبرک می جستند، و خود را به قبر رسول خدا می مالیدند و بوسه می زدند. نیز به مکان هایی که حضرت در آن جا نماز به پا داشته بود، تبرک می جستند. 4. جایگاه تبرک نزد اهل بیت تبرک جستن اهل بیت به قبر پیامبر، قبر امیرالمومنین، پرده کعبه، قبر امام حسن و تربت حضرت، نیز قطعه سنگی که در خانه حضرت فاطمه زهرا

5. جایگاه تبرک بین مسلمانان گفته شد که صحابه حتی از یکدیگر تبرک می جستند و به لحاظ جایگاه ویژه ای که برخی دارا بودند، مورد تبرک دیگران قرار می گرفتند، مثلاً کسی که با رسول خدا مصافحه کرده بود، دست او را به همین جهت می بوسیدند، یا آن که خاک قبرشان را مثل خاک سعید بن عباد به عنوان تبرک و شفا بر می داشتند. نسبت به قبور علما نیز با کمال احترام و ادب برخورد می کردند و از قبورشان تبرک می جستند، مثل تبرک جستن از قبر بخاری. پیروان ابن تیمیه هنگام وفات او، از آب غسلش تبرک می جستند. خلاصه: با توجه به تمامی مباحث مطرح شده باید گفت: تبرک جستن نه تنها مربوط به زمان رسول الله علیه السلام نیست بلکه طبق آیات و شواهد قرآنی - نظیر جریان تبرک یعقوب به پیراهن یوسف و تبرک بنی اسرائیل به تابوت - بین ادیان و امت های پیشین نیز بوده، تبرک جستن به انبیاء، اولیاء، صالحان و متعلقانشان به یک جریان تبدیل شده، که پیش از عصر رسول الله صل الله علیه و در زمان ایشان و پس از رحلت حضرت تاکنون این جریان زنده بوده، مورد سفارش انبیاء نبی گرامی اسلام صل الله علیه و آله، ائمه معصومین علیه السلام، صحابه و تابعین، و تمامی مسلمانان نیز بوده است. مخالف بودن جمعیت اندکی تندرو که با تمامی امور با تعصب برخورد کرده و موجبات بی حرمتی به مسلمانان را فراهم می کنند. تاثیری در جریان همیشه جاری (تبرک) نداشته و ندارد. مشروعیت و استحباب تبرک جستن به آثار انبیاء، اولیا و صالحان حتی پس از مرگشان ثابت است و هیچ گونه منافاتی با توحید در عبادت ندارد.